

[0097]

PODDE-HOED.

Dit substantief vinden we tweemaal bij Gysb. Japicx, namelijk 1° in I, 111 (B. vs. 4):

“Dy d’ eere hellet fen ‘t Ste-huwz,
In krodit se’, ijn triomphe, t’ huws,
In swalmt, az wetter borlle’, ijn moed,
Dy ‘s proncke’ az mey in *Podde-hoed*.”

2° in I, 134 (B. vs. 2):

“Ho swolmt Lit-tinck op Aad’-yems goed,
Hy ‘s kransge’ az mey in *Podde-hoed*.”

E. Epkema, Wdb. op Gysb. Japicx, blz. 359 heeft dit substantief “*poddehoed*” ten onrechte geïnterpreteerd als “*kikkershuid*” en daaraan toegevoegd, dat hier in „beide deze plaatsen bedoeld wordt op den kikvorsch van Fedrus”.

Dat deze vertaling niet juist is en dat de dichter met dit woord “het bovendeele, de “*hoed*” van een *paddestoel*” bedoeld heeft, blijkt reeds uit de juiste opgave bij Kiliaen: “*padden-hoedken*, Holl. Fungus”. Bovendien zou - als een *poddehoed* werkelijk een “*kikkershuid*” zou zijn - de bepaling “*mey in Podde-hoed*” slecht passen bij ’t verbum “*proncke*” (partic. praet. van ‘t transitieve *pronckje* = sieren, tooien) en nog minder bij “*kransge*” (partic. praet. van *kransgje*) in ‘t tweede bovengenoemde citaat.

Voorts wordt in dit tweede citaat, uit G. Japicx’ *Agurs Bea*, (I, 134) het substantief “*podde-hoed*” gevolgd door de relatieve zin: “Dy naet op-luwckt æf het ring’ dien“ d.w.z. die nog maar pas opgekomen is, of hij is al weer te niet gegaan, verschrompeld. Hieruit is’t wel zeer duidelijk, dat *poddehoed* nièt de betekenis kikkerhuid kan hebben.

Ten slotte treedt dit alles ook duidelijk aan’t licht, als we in ‘t oog houden, dat G.J. voor ’t Nederl. *huid* nooit de vorm “*hoed*” gebruikt, maar steeds, “*huwd*” [Zie I, 40, 68; 52, 170 en 143, 58].

De juiste vertaling “*bovendeele van een paddestoel*” vinden we bij W. Dijk-

stra, *Friesch Wdb.* II, 371; in 't *Wdb.d.N.T.*, XII, 128 én in 't *Mnl. Handwdb.*, blz. 456.

In dit substantief "*poddehoed*" hebben we te doen met een z.g.n. ingekorte samenstelling d.i. een samenstelling "die hanteerbaarder gemaakt is door een tussenlid te laten vervallen". Voor 't Nederlands kunnen we in dezen wijzen op substantieven als *naaidoos* (< naaiwerkdoos); *aardappelmesje* (< aardappelschilmesje); *tuinvrouw* (< tuinbaasvrouw, de echgenote van de tuinbaas op een buitenplaats); *zonnepitten* (< zonnebloempitten); *lijnmeel* (< lijnzaadmeel); *lijnkoek* (< lijnzaadkoek); *nachtpitje* (< nachtlichtpitje) enz. In 't Fries vinden we b.v. *nachtpitsje*, *ierappelfabryk* (< ierappelmoalfabryk); *ierappelstôk* (< ierappelpoatstôk); *lynkoek(e)* (< lypsiedkoeke); *lynmoal* (< lypsiedmoal). Zulk een samenstelling is ook *poddehoed* (< poddestoelhoed). [Zie: Dr. C. B. van Haerlingen in *De nieuwe Taalgids*, 41 (1948), 220-222].

Chr. Stapelkamp